

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ napisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr, trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Mala koruza ali činkvantina.

Po Dolenjskem je skoraj splošna dobra navada, po rudeči ali turški detelji (incarnat), malo koruso sejati. No, mala koruza, katera se seje, to ime pač po vsej pravici zasluži, kajti njeni stroki so istinito kaj majhni. Majhna je pa tudi cela rastlina sploh. Ta koruza se imenuje tudi činkvantina, od italijanske besede činkvanta, kar po naše toliko pomeni, kakor petdeset, ker ima ta koruza v petdesetih dneh dozoreti. Na Italijanskem pridelujejo činkvantine za drugi pridelek po ozimni prav dosti. Ali kak razloček ni med italijansko činkvantino ali pa našo dolenjsko? Niti za primerjati ni. Med tem ko ima naša, kakor že rečeno, majhne klase (stroke) in blede rumeno zrno, je italijanska le malo manjših klasov mimo navadne korusu, in je živo zagorelo rumenega zrna. Dozoré pa obedve jednako zgodaj. Da je naša domača činkvantina zaradi veliko manjših klasov tudi veliko manj vredna kakor pa italijanska, razumi se samo o sebi. In zato bi bilo pač pametno, domačo činkvantino, katera se je v

toliko letih gotovo presortala, zopet jedenkrat z izvorno italijansko nadomestiti. Posebnih poskušanj za to niti še-le treba ni delati, kajti lansko leto sejali so na neki njivi kmetiške šole na Grmu izvorno italijansko činkvantino — to po rudeči detelji — in pridelali so koruso, katera se od navadne, bolj zgodne korusu, kar nič ne razločuje.

Dolenjci, opustite torej malo klasnato domačo činkvantino vsaj deloma, in nadomestite jo z izvorno italijansko, ne bode se kesali. Sicer pa naj spregovorimo tukaj še jedno besedo o pridelovanji male korusu ali činkvantine sploh. Ta se obdeluje po Dolenjskem vse drugače kakor navadna koruza.

Vseje se sploh veliko gostejši, in dosti pregosto, osiplje se navadno nič, ampak le jedenkrat okoplje, in še takrat kaj površno plitvo. To ni nikakor pravo. To napačno obdelovanje je ravno v prvi vrsti krivo, da se je naša domača činkvantina tako presortala, da je tako majhna postala.

Dolenjci sejajte činkvantino le malo, ali pa kar nič gostejšo memo navadne korusu, okopljite

PODLISTEK.

Kakó se je opekel stari Čelesnik.

(Črtica iz kmečkoga življenja; spisal — ó.)

(Konec.)

Pogledavala je tistega popoldne stara Čelesnica večkrat doli po cesti, češ, da li vže koraka njen stari iz lepe prestolnice proti svojemu domu. In pogledala je večkrat zaman, nazadnje zagledala je na prašni cesti vendar nekaj, kar pa ni bilo niti najmanjše slično njenemu staremu, ker je bil to velik, okrogeljast predmet, kateri se je pomikal precej počasi po cesti dalje. Ti, dragi čitatelj moj, ne bi bil sicer na prvi pogled uganol, kaj da je prav za prav ta predmet, vendar Čelesnici, kakor tudi vsakemu drugemu prebivalcu naše prijazne dolinice ni trebalo dolgo opazovati tega predmeta, ona je precej znala, da je to srednjeveška kočija slavnega prestolniškega voznika in kočijaža, znanega Bedenka. Ali ne mislite, če se

ta kočija ne odlikuje baš po svoji lepoti in bolj naliči Noetovi barki, kakor pa današnjim kočijam, nikari ne mislite, da ni udobna. V nji dobi prostora šest, v sili tudi osem oseb in kako se sedi, mili Bože! Ne potresa te kočija, kakor druga, v katerih, če se voziš pol ure, pozabiš, kedaj si obedoval zadnjikrat, ne; v ti kočiji se je res veselje voziti, onih obilnih jarkov, s katerimi tako obilujejo naše ceste, niti ne očutiš, kočija se samo malo zajučka in preko jarka si. Hej vedó to gospodje uradniki in pa slavni mestni očetje, in če se kateri kam vozi, izvestno se vozi le v Bedenkovi kočiji. Ali, klek jo odnesi še to kočijo, kam sem zopet zabredel, od stare Čelesnikovke na Bedenkovo kočijo! Da, ali tako brez pomena vendar ni, koristilo ti bode to, čitatelj moj, ker če priromaš kedaj v našo prestolnico, ne zabi Bedenkove kočije! Izvestno bodeš z njo zadovoljen in ohraniš jo v blagom spominu. Opisal bi ti še Bedenka samega, kateri je še bolj zanimiv, kakor pa njegova ko-

jo jedenkrat, pa osujete jo tudi kakor navadno koruzo in pridelali jo bodeste skoraj ravno toliko in skoraj ravno take, kakoršna je navadna koruza.

In še nekaj nam pride na misel. Dostikrat se lahko vidi, da po Dolenjskem, po štajarski, da še celó po nemški detelji koruzo sejejo, in v ta namen njivo dobro pognoje. Ta pognojitev je pač odveč. Po detelji, posebno pa še nemški, stori koruza brez vsega gnoja prav dobro. Čemu torej gnoj brez potrebe rabiti? Porabite ga raj še tam, kjer je bolj potreben, kjer brez njega nič ne dosežete. Z gnojem na ta način bolj štediti, treba bode posebno v prihodnosti, ko bode trta, zaradi trtne uši isto tako hlevski gnoj zahtevala, kakor ga krompir ali pa kaka druga rastlina, katera brez gnojivitve nikakor ne obrodi.

Dolenjci, sežite torej po novi italijanski činkvanti in pridelujte jo pozornejše, boljše. Štedite pa pri tem ako se le dá z gnojem.

Deželni glavar dr. Jožef Poklukar.

Neusmiljena smrt pri nas grozno kosi — kosi možé, katerih bi ravno sedaj še prav posebno potrebovali. Britka tuga nam mora stiskati srce, ko na to mislimo, ko gledamo, kako pada cvet za cvetom v prerani grob! Tolaži nas le božja previdnost, ki vse prav stori.

Zlatega moža nam je vzela neizprosljiva smrt dné 17. marca — gospoda deželnega glavarja doktorja Poklukarja. Pa kdo je bil dr. Poklukar? Jeden izmed najboljših sinov naše domovine. Bil je mož — vzor pravega Slovenca —

čija, opisal bi ti še njegova dva konja, izmej katerih je oslepel jeden na desno, drugi na levo oko, vendar bodi ti to za sedaj dosti, morda o drugem kedaj pozneje.

Spoznala je toraj Čelesnica Bedenkovo kočijo. — „Gospoda so!“ — dejala je precej — „kedo vé, kaj jih nosi v našo vas? Kaj ko bi prišli morda zaradi onega potepuha?“ —

In ni se motila stara Čelesnica. Kočija zavila je baš pred njeno hišo, izstopili so dva, trije gospodje in poprašali po sobi, v kateri je stanoval oni tujec. Starka odvedla jih je gori v podstrešno sobico. Gospodje pregledali so one papirje, katere je pustil tujec na mizi, pregledali so vso sobo in zmajevali so nekako nezadovoljno z glavami. Čelesnikovka opazovala jih je prestrašeno in znalično, naposled se je pa vendar ohrabrila in poprašala jednega izmej gospodov;

„Ali ga bodeste dobili?“

zvest Bogu in narodu, najboljši oče svoji družini, najprijazniši gospod tudi z najnižjim — pripravljene vselej pomagati, kjer je bilo le mogoče.

Dolga bolezen vodenica mu je pretrgala nit življenja 17. m. m. ob 1. uri po noči. Star je bil pokojni še le 54 let — pa se je vže preselil v boljši svet. To upamo za gotovo; bil je zvest Bogu, spoznaval ga je pred ljudmi, torej ga je tudi on spoznal za svojega, ko je stopil pred njegov sodni stol. Imel sem priliko spoznavati pokojnega od bliže, ter sem se prepričal, da je bil mož res — zlata duša.

Kako je bil veren, je kazal povsod, vzlasti še na Dobrovi, kjer je posebno rad prebival. Pri sv. maši ni bil le vsako nedeljo gotovo, ampak kadar je le mogel tudi ob delavnikih — vzlasti med šmarnimi mašami, kajti Marijo je častil še prav posebno. Veliki četrtek je pristopil vselej z gospo svojo vred očitno med preprostim ljudstvom k mizi Gospodovej — in hiša njegova, družina njegova je kazala vsigdar katoliško prepričanje, pokojni torej ni bil katolik le z jezikom — ali morda samo ob času volitev, ampak vselej in povsod. Tacih mož imamo dandanes malo, jako malo, da-si bi jih neizrečeno potrebovali. — Bog nam jih obudi!

Rojen je bil dr. Poklukar v Krnici, v fari Gorjanskej, blizo Bleda na Gorenjskem od kmečkih starišev l. 1837. Učil se je v Ljubljani in na Dunaju; podpirala sta ga posebno strijca gg. Jožef, župnik in Janez Poklukar, korar. L. 1864 je postal doktor prava na Dunaju ter prišel potem v Ljubljano veren cerkvi in domovini. Leta 1873 se je oženil z Blaznikovo hčerjo, gospodičino Aleksandrino, ter tako prevzel nadzorstvo tiskarne Blaznikove. L. 1870 je bil voljen v deželni, leta

„Nevem mati“, — odgovoril je najstarejši izmej gospodov — „to je zvit lopov! Ali niti z vašim možem ne bode tako lahko; to ni po pošteni postavi, hotel je goljufati cesarja in vso državo in hranil pri sebi prekanjenega potepuha, da mu bankovce ponareja. Tudi on bode sedel, nobeden drugi.“ —

Sedaj je bilo starki vse jasno, sedaj je razumela one skrivne pogovore, sedaj je razumela darežljivost svojega moža, katerega lakomnost in pa skopost je dobro poznala. Milo storilo se je ženici, oblile so jo solze in glasno je zaplakala. Plakaje prosila je gospode, da se usmilijo njene moža.

„Zaman, mati, zaman, — tu prošnje ne pomagajo. Tu so postave, stroge postave in sodilo se mu bode po pravici. Krivuja ni majhna!“ — odgovoril je resno jeden izmej gospodov.

Našli niso nič posebnega. Pobrli so one papirje in seli v kočijo. Bedenko pognal je svoja

1871 pa v državni zbor., l. 1884 so ga pre-svitli cesar počastili z redom železne krone, leta 1888 pa je postal deželni glavnik na Kranjskem.

Pokojni Poklukar je srčno ljubil svoj slovenski narod — učil se je te ljubezni še od prvih naših voditeljev — Bleiweisa, Tomana, Koste, s katerimi je bil v tesnej zvezi. Ni se sicer širokoustil z rodoljubjem — pač pa je temveč delal — vzlásti kot deželni in državni poslanec. Kako n. pr. se je trudil, da so se na Kranjskem zmanjšali zemljiški davki, da nam je država nekaj tisočakov vrnila, katere je dežela prej preveč plačala; velike zasluge ima tudi v tem, da je dežela pobiranje davkov od žganja itd. prevzela sama ter tako v enem letu napravila dobička do 150.000, koliko se je trudil kot član odbora za osuševanje ljubljanskega močvirja! Pa kaj bi naštevali dalje? sklenem z besedami: bil je mož po značaju, vreden da ga posnema vsak Slovenec. Gospod daj njemu zaslužen plačilo, nam pa njemu podobnih mož — rodoljubov!

Aleluja!

Aleluja! aleluja! tako se prepeva po širnem krščanstvu. „Gospod je vstal od smrti, premagana je smrt trohno“, prepevajo usta naše nežne mladine. Narava sama hoče takorekoč povzdigovati tudi veselo vstajenje — po dolgem zimskem spanju tudi v njej nastaja vesela velika noč — vstajenje. Debela snežna odeja je ali zginila ali zginjeva še po višavah, prve cvetke vže veselo pozdravljajo mimo gredočega, govore mu: Aleluja! velika noč, vstajenje je tú! veseli se, človek!

čila konjiča in zopet so se odzibali po prašni cesti nazaj v lepo prestolnico.

* * *

Naj bodem kratek! Ni se dobro steklo za našega Čelesnika. Dve leti je dobil in se obilno pokoril za svojo lakomnost, skopost in pa častohlepje. Ko je prišel zopet domov, osivela mu je glava popolnoma, lice nagubalo mu se je še bolj, a ona ponosna glava ne stoji mu več tako po koncu, kakor nekedaj. S sovaščani obči še manj, kakor je popreje, a o celi ti dogodbi ne govori nikdar, kako bi tudi, saj je dosti žalostna za njega! Daj mu Bog zdravje in srečo, pokoril se je starrec dosti!

„Da, ali kaj je z onim lopovom?“ — prašujete se izvestno. Stopite sem, tudi to vam povem, ali samo toliko, kolikor znam, več vam pa brez vsake šale ne morem. Toraj čujte! Iskali so ga, iskali, pisali so in pisarili zdaj sem, zdaj

Drevje po vrtilih in gajih napenja popke, ki komaj čakajo, da se razpno v zelenje in pisano cvetje. Ptičice prihajajo nazaj v znane jim kraje — ter pošiljajo vsaka po svoje proti nebu svoj: „Aleluja!“

Vse se oživlja, vse se raduje.

Oživi, oveseli se tudi ti, človek, najjimenitniša stvar, zaradi katere je dal Gospod, veliko noč s svojim vstajenjem! Raduj se, očiščen greha, spravljen z Bogom po milosti njegovej! Veseli se, ako si vstal iz groba grešnega spanja v novo življenje pa se nikdar več ne povrni v prejšnji grob!

Aleluja! tudi Tebi narod slovenski — posebej dolenski! Vstani, vzdigni se! delaj, da dosežeš svoje pravice, katere ti gredo po božjem in naravnem zakonu! Ostani, ohrabri se za pridno delo, da si oskrbiš po možnosti bolje stanje kakor je bilo doslej! Pridna roka, pametna varčnost, pošteno Bogu in cerkvi vdano srcé — to Dolenjec bode tudi Tebi dalo „veselo aleluja!“ radostno veliko noč.

Kaj je novega

po avstrijskem cesarstvu?

Volitve v državni zbor so končane. Zvršile so se tako, da niso posebno ugodne za nas. Prave večine nima nobena stranka, ne naša konservativna, pa tudi ne nemško-liberalna. Naša (desna) stranka ima s Poljaki 153 glasov — levičarji jih nimajo toliko; vendar pa tudi nam manjka katic 20 glasov do gotove večine. — Kako se bode vladalo? Skorej gotovo bode skušala vlada pridobivati si večine od slučaja do slučaja, to se pravi, ko pride kakova postava pred državni zbor,

tam, ugibali in modrovali zdaj to, zdaj ono, ali vse zaman — vse zaman. Lopova ni in ga ni! Kakor, da ga je odnesel sam šment v deveto deželo, o njem ni sluha, ni duha. Da te vse šembraj! ta ima butico! Odnesel je staremu Čelesniku petdesetak, a kaj mislite, da samo njemu? Ehé, i drugim, i drugim; samo so bili drugi saj toliko pametni, da ga niso naznanili in raje molče škodo trpeli, a stvar se je lepo poravnala, ker drugače bi tudi oni sedeli, kakor je sedel stari Čelesnik. Ta zna denarje delati, ta pa ta, ali ne z roko, nego z goljufo. Ali vendar ne morem si misliti, da se ne bi vjel tudi ta tiček jedenkrat na limanice, posebno sedaj, ko je moja pripovedčica vsakega dobro podučila, kako naj se varuje goljufov in sleparjev. Vjeli bodo tudi njega in ga bodejo, a takrat ga bodejo pošteno naplašali. A jaz pa, da le zvem, da je naš tiček v gajbici (kletki,) „prijatli, poročil al' pisal vam bom!“ Do tedaj pa vsem prisrčen pozdrav!

si bode prizadevala pridobiti nekaj glasov od tistih poslancev, ki niso pri nobeni velikej stranki, da spravi dotično postavo v veljavo; pri drugi postavi jih bode pa zopet iskala morda popolno družih kakor je bilo pri zadnji. Da se bode čudno počasno pomikal voz, pri katerem se bode jedno kolo preminjalo, je pač lahko mogoče, da poreče čez malo časa cesar: volite vnovič! Govori se, da bodo imenovani nekateri novi člani v gosposko zbornico — ki pa baje ne bodo izmed Slovanov. To bi bilo slabo znamenje.

Mladočehi so v kleščah; ker dobro vedó, da bodo v državnem zboru osamljeni. Mislimo, da se bode češki narod kmalu stregnil ter spregledal, da je škodoval sebi in drugim, ko se je vrgel kar v naročje mladim.

Na **Koroškem** je imel deželni poslanec, obče spoštovani g. župnik Einspieler tožbo zoper nekega Forestija, ki je g. župnika v svojem umazanem nemškem listu kar obdolžil — umora. Reč se je obravnavala pred porotniki v Celovcu. Ti pa so spoznali Forestija kot nekrivega. Obrekovani g. župnik mora pa plačati troške. Strašno se godi Slovincem dobro na Koroškem!

Nekateri trdijo, da se začne **državni zbor** dné 9. aprila; drugi mislijo da pozneje. Prihodnjič bomo brez dvoma vže vedeli.

Kaj je novega po širokem svetu?

V **Sofiji na Bolgarskem** je umrl vojni minister general Mutkurov. Bil je to izvrsten general; zato so pa tudi Bolgari pokazali pri pogrebu, kako visoko so ga cenili.

Rusija pošilja še vedno vojake na avstrijsko mejo; tako je prišla iz Novgoroda zadnje dni 22. divizija pešcev na našo mejo. Je-li to res znamenje, da bode mir?

V **Belgiji** zahteva narod vedno bolj občno volilno pravico.

Stari **Bismarck** se bode dal voliti v državni zbor. Ni pa še gotovo bode-li zmagal ali ne. — Pod Bismarckom so naredili Nemci postavo, po kateri so skušali svoje Poljake ponemčevati, posebno s tem, da so nakupovali poljska posestva ter dajali Nemcem (kakor pri nas Südmark) ali sedaj so baje v tej reči jeli nekoliko mileje delati.

Španjski delavci zahtevajo, da bi samo osem ur na dan delali, 16 ur pa počivali. No, vse prav, mi delavcem gotovo privoščimo počitek; toda ali ne bodo potem tudi delavci manj zaslužili pa delo dražje plačevali?

Piše se nam:

Iz Novega Mesta. — Veliki teden, cvetno nedeljo ob pol peti in osmi uri, pa veliko sredo ob pol peti uri se je predstavljalo v tukajšnjem

„Narodnem domu“ zopet trpljenje Gospoda našega Jezusa Kristusa ali pasijon.

Gospodje in gospodične, ki so prevzele to težavno nalogo, so jo izvršile izvrstno v občo zadovoljnost. Oprava je bila deloma nova ali vsaj prenovljena, tako so se posamezne osebe res kazale krasno oblečene. Obnašanje, predstavljanje je bilo vzgledno, spodbudno — kot navlašč za veliki teden. Naše ljudstvo se je pridno vdeleževalo posebno druge in tretje predstave, prva je bila pač premalo znana. Hvala o vrleji predstavi je bila občna. Tudi mi izrekamo tu svojo toplo zahvalo gospicam in gospodom predstavljalcem posebno še gospodoma profesorju Vrhovcu in doktorju Počeku za njun požrtvovalni trud, s katerim sta predstavo omogočila.

Iz Trebnjega. — Od čislanelega gospoda in kmetovalca smo prejeli sledeči dopis s prošnjo, naj ga ponatsnejo tudi drugi listi:

Z nepretrgano, največjo požrtvovalnostjo se bori vže več let kmetijstvo sploh, posebno pa še v deželah, ki niso posebno rodovitne, kakor ravno Kranjska, z neprijaznimi razmerami. Podpore, vsaj vspešne, je dobil poljedelec v tem obupnem stanu kaj malo. Tako na priliko končava lubadar vže 30 let naše gozde; trtna uš se je vže grozno nevarno razširila; deteljiu kuga je storila, da se po nekaterih krajih naše dežele ne more vže sejati detelja; milijarde črvov (podjedov) pokončuje ne le njive in travnike, ampak potem kot hrošč tudi listje našega drevja, da nam nastilja pomanjkuje. Na Dolenjskem so se vidile njive od črvov popolnoma uničene, tako na priliko je mlinar Gliha s Trate posestniku Cutarju ob križpotu pri Šent Lovrencu ponudil za slamo in pšenico na njivi 50 kr. Tako je bilo v okolici pri mnogih kmetih — pa vendar se jim ni odpisal davek.

Od deželnih poslancev se je večkrat zahtevalo: naj opozoré v deželnem zboru na te grozue nevarnosti — pa kaj se je zgodilo vspešnega? — deset let sem — nič!

V družih gozdov bogatih deželah je država prevzela dolžnost, odpravljati take nevarnosti, ali vsaj ustavljati se jim. Na Nemškem, na Češkem in Ogerskem se je uničeval lubadar ob enem s tem, da se je izdalo v ta namen dva milijona. Na Češkem se je dalo dvakrat (po 2 kr. za liter hroščev) po 32.000 gld. ter se s tem rešilo veliko milijonov rodovitnih rastlin; na Kranjskem se ni zgodilo nič, prav nič!

V lepem mesecu maju bomo zopet mirno gledali, kako bodo oblaki požrešnih hroščev končevali listje našega drevja, da bodo prihodnja leta zopet uničevali črvi naše polje in sicer jedino le iz tega vzroka, ker se nočejo rabiti, kakor bi bila dolžnost, sredstva, da bi se povsod ob enem

odvrčevala ta grozna nevarnost. Neumost, da se zahteva, naj župani to storé — ravno tako malo bodo župani — tudi pri najboljši volji — mogli uničiti hrošče, kakor žandarji lubadarja. Z nezadostnimi sredstvi se le stopnjema končuje vže sicer močno uničenje blagostanja našega ljudstva.

Naj se vendar vže enkrat začne misliti, kar je neizogibno potrebno, da se z eneržijo in odločnostjo z vspešnimi pomočki začne skrbeti, da se ozdravijo te globoke rane našega naroda; župani in žandarji naj se nikar ne mučijo s tako nalogo, kojey nikdar ne bodo kos; dajte zdravilo, kakor na Češkem, ob pravem času, preden je prepozno!

Iz Bele Cerkve. — Dne 22. marcija ob 8. uri zjutraj prišel je k nam predavat blagor. g. vodja Rihard Dolenc o sadjereji in cepljenji. Da si je bilo duhovno opravilo še le ob poldeseti uri, se je klub temu kmalu po osmi uri v šoli zbrala polna šola ukaželjnih in naprednih mož in mladeničev — še celó par žensk je bilo videti. Gospod vodja je v celo uro trajajočem govoru z njemu lastno zgovornostjo dokazal, da Dolenjec naj išče le v sadjereji boljše prihodnosti; kajti le ona ga more še rešiti pogina in mu zamore gmotno pomoči. Vinograde bode v kratkih letih trtna uš ugonobila, in manjpremožen vinogradnik ne bode nikdar toliko zmogel, da bi si zasadil z američanskimi trtami nove vinograde, katerih ne bo mogel nikdar več grubati. Nove nasade bi morali tudi gojiti, a kje vzeti gnoja?

Nove vinograde nasajati in jih gojiti bodo zamogli le veliki, petični posestniki; mali posestnik se bode pa morali lotiti le sadjereje, ki mu bode dajala sadja za trg, mošta za dom in kupčijo. V to svrhu je priporočal gospod vodja posebno troje sorte jabolk in sicer: voščenko, parmeno in mašancgarja. Obširno je razložil zgovorni gospod izvrstne lastnosti teh treh vrst jabolk. Zatem je posebno še priporočal cepljenje marelic in ringlotov na češpeljno drevje, koje cepljenje je dejanski pokazal. Tudi od marelic in ringlotov bode imel Dolenjec velike dohodke, ako se bode z vso resnobnostjo gojenja tudi teh 2 sadnih sort lotil. Konečno razdelil je, ali po g. župniku razdeliti dal mnogo cepičev omenjenih jabolčnih, mareličnih in ringlotovih cepičev. Gospodu vodju pa bodi srčna zahvala za trud in cepiče.

Iz Idrije. — Kakor v družih mestih tako je bil tudi že od davnih časov v Idriji živežni sejm veliki teden. Pred leti vršil se je ta sejm na veliki četrtek; po nasvetu vrlega trgovca in mestnega odbornika g. Val. Trevna prestavil se je pa na veliko sredo (letos torek). Dobro jo je zadél ta gospod, pa saj se tudi res ne spodobi, da bi se tak dan kakoršen je veliki četrtek zunaj cerkve

barantalo, prodajalo in kupovalo, med tem ko se v cerkvi najsvetejša opravila godé.

V Idriji je bilo njega dni vse polno Nemcev zaradi tega se je mesto nemška Idrija imenovalo. Sedaj so razun nekoliko nemških uradniških družin, vse slovenske. Spomin nemške govornice se je ohranil do danes v grdi razvadi, katere se po vsej slovenski zemlji nikjer ne šliši; v razvadi katera Slovincu, ki pride iz drugih krajev v Idrijo, kar uho žali. Tu namreč tako govore: oče mi je rekel, mati te je poslala, (gospod) že gre obhajati bolnika itd. Tudi naši kranjski pisatelji so začeli tako pisati, štajerski jih pa nočejo posnemati temveč se drže starega izgovarjanja tudi v pisavi n. pr. v letošnjem Koledarju spis o lavantinskem škofu prelepo spričuje. Ta stara govornica je prelep biser slovenski, kateri naj bi se ne zanemarjal jeziku v kvar.

Drug spomin nekdanjih nemških časov je bila nemška pridiga na veliki petek popoldne. Ta se je letos v prvič opustila, ker zadnja leta bila je cerkev vedno bolj prazna; nekdanja nemška Idrija je torej popolno slovenska postala.

Domače vesti.

(Procesije) vstajenja vršili so se letos med udeležbo mnogobrojne množice pobožnega ljudstva, v lepem redu. Vstajenje pri oo. frančiškanih vršilo se je še o lepem vremenu, kapiteljsko pa je dež in sneg zabranil, da bi se vršilo navadno, veličastno. V bližnji Šmihelski fari vršilo se je vstajenje v nedeljo zjutraj, kakor vsako leto lepo in slabo vrem je evendar dopuščalo, da se je vršilo na prostem.

(Konečni podatki ljudskega štetja v Novem Mestu) Dne 31. dec. 1890 bilo je navzočih 1968 prebivalcev in sicer 961 možkega in 1007 ženskega spola. Veroizpovedanja so: 1956 rimokatoličanov, 2 nezedinjena Grka, 1 luteran, 8 kalvinistov in 1 jud, kateri je bil ta dan kot tujec v Mestu. Omoženih je: 266 možkih in 249 žensk; udovcev je 24, udov 106. Po izobražbi so tako razdeljeni: čitati in pisati jih zna: 754 možkih in 619 žensk, samo čitati 14 možkih in 70 žensk, ne čitati ne pisati 198 možkih in 322 žensk. Za občevalni jezik jih je upisalo: 1815 slovenskega, 9 češkega, 1 poljskega, 118 nemškega in 25 inostrancev je brez občevalnega jezika štetih. Domačih živalij je: 70 konj, 74 govedi in 173 prašišev.

(Veliki teden.) Kakor običajno vsako leto so tudi letos premilostljivi gosp. knezoškof Missia umivali 12 starčekom noge, ter jih potem pogostili in obdarili. Starčki stari so skupaj 895 let in sicer: Gašper Jančar 83, Janez Tonija in Janez Šukovic 80, Anton Fajdiga 78, Matevž

Verhovec in Franc Verhovšek 77, Jakob Pevšek 74, Anton Pance 73, Jurij Verbinc, Andrej Sever, Janez Kopač 69; Matevž Slabič 66 let.

(Koncert) „dol. pevskega društva“ bode v saboto dné 4. aprila ob 8. uri zvečer.

(Novomeški gimnazijski dijaki) napravijo 8. aprila ob 7. zvečer v „Národnem domu“ muzikalično deklamatorično akademijo v korist podpornemu zakladu dijaškemu s sledečim programom: 1. Fr. v. Suppe: Overtura k opereti „Flotte Bursche“. Dijaški orkester. 2. Grillparzer: „Feldmarschall Radecky“. Deklamacija. 3. P. H. Sattner: „Na planine!“ Moški zbor. 4. L. v. Beethoven: „Frühlingssonate“. Op. 12, Nr. 1. Gosli in klavir. 5. F. S. Vilhar: „Gorska cvetica“. Mešan zbor. 6. Jos. Haydn: Recitativ in arija iz oratorija „die Schöpfung“. 7. P. H. Sattner: „Po zimi iz šole“. Mešan zbor, spremljan na klavirji. 8. Fr. Prešeren: „Nova pisarija“. Deklamacija. 9. Jos. Stransky: Andante, Op. 34, Nr. 2. Violončel in klavir. 10. P. H. Sattner: „Kakor nekdanj“. Cveterospev. 11. Waldmann v. d. Au. „Sehnsucht“. Mešan zbor. 12. A. Keržič: Zamujeni vlak. Veseloigra v jednem dejanji. Začetek ob sedmih zvečer. Vstopnina: Vstopnice za osobo po 30 kr. (za dijake 20 kr.), sedeži za osobo po 50 kr. se dobivajo zvečer pri kasi; sedeže oddaja 6., 7. in 8. aprila tudi g. J. Krajec. — Preplačila se hvaležno sprejemajo. Spored je zanimiv, mnogovrsten. Čujemo tudi, da se vrli dijaki jako pridno vadijo, ter da bodo podali poslušalcem krasen vžitek. Zato smo prepričani, da bode počastilo slavno občinstvo to veselico jako mnogoštevilno, zlasti še glede na blagi namen, katerega ima.

(Novačenje) vršilo bode se letos, dne 2., 3., 4., 6., 7. in 8. aprila za sodnijske okraje: Krško, Radeče, Mokronog in Kostanjevica v Krškem; 10., 11., 13., 14. in 15. aprila za sodnijske okraje: Novo Mesto, Žužemberk in Trebnje v Novem Mestu; dne 17. aprila za sodnijski okraj Metlika v Metliki; dne 20. in 21. aprila za sodnijski okraj Črnomelj v Črnomlju; dné 27. in 28. aprila za sodnijski okraj Ribnica v Ribnici; dné 29. in 30. aprila za sodnijski okraj Velike Lašče v Velikih Lašičah. — Upamo, da se bode povsodi vršilo mirno in v lepem redu, posebno ker se občno čuti pomanjkanje denara, pa tudi ni več čas, da bi mladi ljudje vpili, vriskali in ravsajali po mestih, vsaj ni lepšega od lepega vedenja in treznosti pri mladini.

(V Šmarijski fari) v vasi Gonjičih je 15. pret. meseca zažgal petletni paglavec pri Baldeku. Ker je zvon naznanil ogenj ravno med službo božjo, bi se bila kmalu zgodila kakova nesreča. Ko so ljudje zvedeli, kje gori, so se vendar pomirili.

(Dolenjska železnica.) Visoko c. kr. trgovinsko ministerstvo je glasom dopisa z dné 23. marcija t. l., št. 11.765, na podlagi predpisov § 10., ministerske naredbe z dné 29. maja 1880, drž. zak. št. 57, ukazalo, da je komisijsko poslovati o projektu gledé zgradbe dolenjskih železnic na progi Ljubljana-Rudolfovo, in sicer, da ima biti najpoprej komisija o postajah ter je v to svrhu odpravilo sem potrebne projektne kopije. To daje se na podlagi predpisov § 13 gori navedene ministerske naredbe s pristavkom na znanje, da se le-te projektne kopije danes tukaj razgrnejo in da je vsakemu udeležencu na voljo dano, vpogledati jih ter ako bi imel kaj ugovarjati ali opomniti, le-te pri komisiji ustno ali pismeno storiti. Komisijsko poslovanje se bode pričelo po tem, kar predpiše § 10 prej omenjene ministerske naredbe, še tekom prihodnega meseca aprila; dan, kedaj in kraj, kje se začne komisijsko razpravljanje, se bodeta pa pozneje določila in naznanila.

(Učiteljev) na Kranjskem bilo je preteklo leto 387, učiteljic 126, učiteljev za veronauk pa 289. Ženska ročna dela podučevalo je 69 učiteljic, in na 274 šolah gojila se je telovadba.

(Novomašniki iz tretjega bogoslovskega leta v Ljubljani) so za letos doslej odločeni naslednji gospodje: Franc Pavlin iz Vipave, Jakob Pavlovič iz Starega Trga pri Ložu, Martin Poljak iz Ljubljane, Leopold Raktelj iz Ribnice, Janez Renier iz Celja, Alojzij Šarec iz Homca.

(Vreme) imamo letos dokaj čudno; po dnevi imamo večinoma solnčne dneve, zjutraj pa nas iznanejuje — sneg; 31. marca v jutro smo ga pobili v Novem Mestu pedenj visocega. V istini huda trpka zima tudi z repom zvija!

(„Dvajset Marijnih pesem“) za mešan zbor, op. 15. je izdal Ig. Hladnik, kapiteljski organist v Rudolfovem. Prodaja „Kat. bukv.“ v Ljubljani; čast. g. br. Norbert Gregel, učitelj v Nazaretu na Štajarskem, in J. Krajec, v Rudolfovem. Cena 60 kr., po pošti 63 kr.

(„Stenograf“) glasilo hrvatskog stenografskog društva u Zagrebu. Izlazi svakoga mjeseca izim kolovoza i rujna. — Članovi dobivaju list bezplatno. — Predplata za nečlanove 2 for., za djake 1 for. na godinu. — Pojedini brojevi 25 nč. — Predplate i dopisi šalju se uredničtvu, Prilaz 3.

Poslano!

Nič zlobnejega nego neopravičeno sumničenje!
Radi nove okrajne ceste, koja se bode gradila od Loškega potoka do Ribniškega trga, mesto stare ceste od Loškega potoka čez Bloke do Rakeka, so se vaščanje iz Žigmaric pritožili pri slavnem deželnem odboru!

Kmalu je svet izvedel o tej pritožbi; a ni znal, kdo da je isto sestavil! V tej sili jeli so mnogi sumničiti podpisanega! In žal, da je med temi sumničarji mnogo takih iz našega trga, ki se smatrajo veljakom, prvakom in olikancem!

To baš ni lepo! Naj prvo se mora človek do dobrega prepričati, potem naj govori! Obrekovanje pa ni nič boljši kakor laž!

Konečno izjavlja podpisani, da ni on Žigmarčanom sestavil dotične pritožbe in da naj radi tega zlobni sumničarji blagovolé svoj srd i gnjev izlivati na pravo firmo!

Toliko v dobrohotno pojasnjenje!

RIBNICA, 17. marca 1891.

Karol Prijatelj,

posestnik in krčmar.

Loterijske srečke.

Gradec	14. marca	23	66	74	5	54
Trst	21. „	69	62	46	44	17
Gradec	28. „	5	48	76	24	9

Štev. 3203.

IV. 260.

1890

Razglas.

C. kr. mest. deleg. okrajna sodnija v Rudolfovem naznanja, da se je za izvršitev z odlokom c. kr. okrožne sodnije v Rudolfovem od 19. februarija 1891, štev. 314, dovoljene prostovoljne javne dražbe v zapuščino Janeza Rometa spadajočih zemljišč pod vlož. štev. 259 in 260 kat. obč. Ždinja Vas po vloženi dražbenih pogojih določil dan na

7. aprila 1891, ob 11. uri dopoldnè

pri tej sodnji. — Vsak kupaželjni ima pred početkom dražbe 10% varščine od izklicne cene v roki dražbenega komisarja položiti.

Ker je dražba prostovoljna, ostanejo zavarovanim upnikom njih zastavne pravice ne gledé na kupno ceno nespremenjene.

Dražbeni pogoji se lahko pri tej sodnji pogledajo.

C. kr. mest. del. okr. sodišče v Rudolfovem, (60—2) dné 26. februarija 1891.

Lep nov mlin

blizu železnice na Štajerskem, s tremi tečaji, dobro narejen, voda stoji osem metrov visoko in je je obilo, v obližji tega mlina je premogokop, k mlinu spadajo trije orali zemljišča, proda se po prav nizki ceni ali dá tudi v najem. (44—3)

Dobé se pri meni tudi razne vrste deli železnine za mline in žage, velike kolesa z lesenimi zobmi (palci) in železnimi legami (lager), kolesa za jermena itd. Tudi prodam veliko skoraj novo žago (Bandsäge). Kedor želi omenjenega kaj kupiti oglasi naj se pri

Janez Lenardu, Reichenberg (Štajersko).

V najem se dá (82—1)

hiša št. 120 v Novem Mestu,

obsega 5 sob, 2 kleti in razne shrambe; ter poleg hiše tudi vrt. Več se izvé ravno tam.

Avgust Küssel,

(81—1)

klepar v Rudolfovem,

izdeluje vsakovrstna kleparska dela po najnižji ceni, kakor: škropilnice za peronospero ali strupeno roso in pripravo za sode žvepljati (Schwefeleinschlagspund) iz bakra ali železa, tudi vinočistilne priprave, šešla za grabenje iz kadi. Tudi se izdelujejo žlebovi, veliki, dvakrat pobarvani po 95 kr. meter, mali po 75 kr. meter za mesto in okolico. Za kraje zunaj Rudolfovega pa meter po 1 gld. in mali po 80 kr. brez kluk. Pokrivanje streh se jako solidno in po nizki ceni izvršuje in sicer iz črne ploščevine po 2 gld., iz bele po 3 gld. □ meter, iz pocinjene ali cinkaste ploščevine pa po 2 gld. 50 kr. □ meter. Uljudno se priporoča slav. občinstvu za vsaka v to stroko spadajoča dela, katera po zelo nizki ceni in točno po naročilih izvršuje.

80 met. centov sena

proda

(83—1)

Gozdni urad kneza Anersperga v Soteski pošta Dvor.

Hiša v eno nadstropje (45—3)

na priličnem prostoru v Novem mestu se takoj iz proste roke proda. Kje pove uredništvo „Dol. Novic“.

Dober harmonium

je na prodaj v Rudolfovem hišna štev. 82.

Nakup palic.

Neobdelane drenove, glogove, belega in črnega trna in leskove palice s kljukami kupuje vedno in v vsaci množini ter po najvišji ceni.

(70—2)

Janez Wakonigg, v Šmartnem pri Litiji.

Na prodaj ali v najem

se daje hiša pri okrajni cesti z dvema sobama, dvemi kleti in nekaj zemljišča. Več se izvé pri lastnici

Katarina Lavrič, Trebelno št. 29.

Andrej Agnič,

klepar v Rudolfovem

izdeluje razven družih kleparskih del tudi v „Dol. Novicah“ štev. 5 l. 1890 in štev. 4 i 5 l. 1891 priporočene:

Gosenčne bakije komad 70 kr.

Filtrirne stroje s 3 ali 5 mesingastimi trompetami od 9—10 gld komad (brez vreč) kakor tudi

Žveplalne kadilnice iz bakra (kupfer) komad 2 gld. 60 kr.

Za kar se p. n. občinstvu najtoplejše priporoča. (61—2)

Semenski krompir za seme in jed najfinejše vrste (onejida), pritikavi vinogradski fižol, fini dupavski oves ⁽⁶²⁻²⁾

se dobi na prodaj v deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu.

Lepo posestvo

je naprodaj iz proste roke. Isto obsega 9 $\frac{1}{2}$ oralov njiv, 2 oralna gozda, 5 oralov travnikov in jeden mali vinograd, ležeče na okrajni cesti v ravnini na Dolenjskem, bližnja železnična postaja Sevnica. Tudi je lepa hiša s cementno opeko krita, skedenj, kozolec in svinjak. Cena 7000 gold. Kje pové uredništvo „Dol. Novic“.

(71-2)

Več vozov in komatov

je naprodaj v Novem Mestu št. 150.

Hrastove obtesane trame

in deske različne debelosti in dolgosti, oreho-e plihe in deske, kakor tudi druge vrste lesa, deske, prodaja

Janez Pehani,

(69-2)

lesni trgovec v Žužemberku (Dolenjsko).

Na prodaj

radi preselitve so: klavir (Stutzflügel), izvrsten v glasu in konstrukciji, klop h klavirju, garnitura (bordorudeča), dve postelji z žimalcami (Federmatratzen), pedobe in razna druga hišna oprava. Kje? pové uredništvo „Dol. Novic“.

(77-1)

Podpisani opozorim slavno občinstvo na svojo zalogo bele tkanine, rumburških tovarn in iz kaznilnice Lepoglava (Königl. Strafanstalt Lepoglava) in sicer: pražno in domače platno; več vrst platna za arjuhe (Leintücher); v eno širjavo t. j. 150 do 165 em. široko tanko pravo platno (Reinleinen) in mnogo vrst belih šifonov; bele in barvane mizne naprte (Tischtücher) prtiče in brisavke (Serviette, Handtücher) itd.

Ob enim priporočim tudi mojo bogato zalogo črnega tibeta in kašmira od 50 kr. do 2 gld. 30 kr. meter.

Fr. Božič,

[50-3]

trgovec v Rudolfovem.

[73-2]

Dobro ohranjene orglje so na prodaj po primerni ceni.

Frančiškanski samostan v Novem Mestu.

Kmetijski stroji!

Vsakemu, kdor potrebuje kakoršne koli kmetijske stroje, priporočajo se isti iz obče znane dunajske tovarne J. Helerjeve, katere zastop ima

Franc Kastelic v Novem Mestu št. 87.

Isti sprejema vse naročbe in daja potrebna pojasnila.

(63-2)

Gostilničar

na račun se sprejme. Več se poizve pri Frideriku Schwarz-u v Novem Mestu.

(78-1)

Mizarska dela,

najboljša in najfinejša, bodi-si za hišno opravo ali razna stavbinska, prevzame podpisani ter jih v kratkem času v občno zadovoljnost izgotovlja.

Andrej Maler,

(79)

mizar v Ponikvah, pošta Trebnje.

32 novih vozov,

različne velikosti, trpežnih in solidno izdelanih, naprodaj je pri Fran Wallandu v Žužemberku.

(55-3)

Hiša pri okrajni cesti

med Lašičami in Ribnico, obstoječa z dvema sobama, dvema spalnicama, dveh obokanih kleti, poleg tega je tudi skedenj, blev, svinjak in ena njiva. Vse je v dobrem stanu. Plačilni pogoji so jako ugodni. Več se poizve pri

Jožef Poljancu

(8-3)

Prapreče št. 9 pošta Lašče.

120 mernikov dobrega krompirja

je naprodaj pri Janezu Klincu na Dvoru (Fužine) pri Žužemberku.

(75)

20 hektol. dobre slivovke

po 58 gld. hektol. proda Franc Prijatelj v Tržišči p. Mokronog.